

Kodeks Etyki Terapeuty Uzależnień

Preambuła

Dobro człowieka jest podstawową wartością terapeuty uzależnień – specjalisty psychoterapii uzależnień oraz instruktora terapii uzależnień. Terapeuta uzależnień szanuje godność, podmiotowość i autonomię pacjenta. Przedmiotem jego zawodowej działalności jest udzielanie psychologicznej pomocy osobom z problemem uzależnienia oraz ich bliskim.

I. Zasady ogólne

1. Terapeuta traktuje z szacunkiem osobę pozostającą w terapii niezależnie od ich pochodzenia etnicznego, płci, wieku, stanu zdrowia, wykształcenia, orientacji seksualnej, narodowości, statusu materialnego i społecznego oraz poglądów religijnych i politycznych, a także niezależnie od charakteru zgłaszanych problemów.
2. Terapeuta zapewnia bezpieczeństwo swoim pacjentom przestrzegając zasad zachowania tajemnicy zawodowej.
3. Terapeuta utrzymuje profesjonalną, bezstronną relację z pacjentami.
4. Terapeuta udziela świadczeń zdrowotnych zgodnie z aktualnie obowiązującymi standardami zawodowymi i etycznymi.
5. Terapeuta dba o rozwój swoich kompetencji, zna ich granice i nie podejmuje się realizacji zadań przekraczających jego możliwości.
6. Terapeuta przyjmuje odpowiedzialność za prowadzone przez siebie oddziaływania, a także za dające się przewidzieć ich skutki. Podobnej odpowiedzialności oczekuje od innych terapeutów.
7. Terapeuta rzetelnie przedstawia swoje wykształcenie, kwalifikacje, doświadczenie zawodowe oraz zakres oferowanych usług.

II. Pacjent i relacja terapeutyczna

1. Terapeuta nie nawiązuje relacji terapeutycznej, jeśli istnieją jakiegokolwiek okoliczności – zawodowe, rodzinne, towarzyskie – mogące istotnie obniżyć poziom wykonywanej pracy lub zakłócić bezstronność osądu zawodowego.
2. Terapeuta nie utrzymuje osobistych związków – zawodowych, finansowych, prywatnych, erotycznych – z pacjentami oraz z ich bliskimi.
3. Terapeuta zachowuje w tajemnicy informacje związane z pacjentem uzyskane podczas prowadzonej terapii. Obowiązek utrzymania tajemnicy nie jest ograniczony w czasie. Ujawnienie tajemnicy zawodowej możliwe jest wyłącznie w ramach obowiązujących przepisów prawa.

4. Terapeuta nie wydaje ocen moralnych o osobach uczestniczących w terapii oraz nie narzuca im swoich osobistych poglądów.
5. Terapeuta uwzględnia system wartości pacjenta i jego prawo do podejmowania własnych decyzji, o ile nie przekraczają one granic prawa i etyki zawodowej.
6. Terapeuta po przeprowadzeniu procesu diagnostycznego w sposób rzetelny i zrozumiały informuje pacjenta o wyniku diagnozy oraz o istniejących metodach alternatywnych wobec tych, które sam stosuje. Terapeuta szanuje wybór pacjenta i w razie potrzeby wskazuje mu odpowiedniego specjalistę.
7. Terapeuta uzgadnia z pacjentem cel i zakres oddziaływań, stosowane metody oraz czas i miejsce prowadzenia terapii.
8. Terapeuta nie wykorzystuje relacji terapeutycznej do uzyskiwania jakichkolwiek korzyści osobistych lub materialnych.
9. Terapeuta podejmując pracę z osobami zgłaszającymi się pod presją prawną, rodzinną lub społeczną stara się uzyskać ich akceptację do podjęcia planowanych działań terapeutycznych.
10. Terapeuta prowadząc pracę z osobą małoletnią kieruje się przede wszystkim jej dobrem oraz poszanowaniem podmiotowości. Otacza dziecko szczególną opieką i troską, zapewniając mu odpowiednie warunki oraz metody terapii dostosowane do jego wieku, potrzeb i możliwości. Uwzględnia przy tym zarówno prawa dziecka, jak i rodziców lub opiekunów prawnych.

III. Kompetencje i rozwój zawodowy terapeuty

1. Terapeuta nie prowadzi pracy z pacjentem pozostając w stanie psychicznym lub fizycznym ograniczającym jakość i skuteczność stosowanych oddziaływań.
2. Terapeuta dba o wysoki poziom oddziaływań zawodowych niezależnie od osobistego stosunku do ich odbiorcy.
3. Terapeuta świadomy swoich ograniczeń w zawodowej praktyce terapeutycznej konsultuje się w razie potrzeby z odpowiednimi specjalistami.
4. Terapeuta nie stosuje wobec pacjentów żadnych form przemocy i nie wykorzystuje przewagi wynikającej z zajmowanej pozycji i sytuacji zależności.
5. Terapeuta unika nadmiernej, nieuzasadnionej potrzebami terapii ingerencji w prywatność pacjenta i dba o jego psychiczne bezpieczeństwo.
6. Terapeuta odmawia prowadzenia terapii w sytuacji, gdy nie jest w stanie przeprowadzić jej rzetelnie i zgodnie z zasadami etyki.
7. Terapeuta korzysta z różnych form superwizji jako elementu niezbędnego dla rozwoju jakości i skuteczności swojej pracy.
8. Terapeuta uwzględnia w swojej pracy aktualny poziom wiedzy o zaburzeniach powodowanych używaniem substancji psychoaktywnych oraz o zaburzeniach nawyków i popędów.
9. Terapeuta w sposób bezstronny, obiektywny i życzliwy odnosi się do nowych zjawisk i kierunków w psychoterapii uzależnień.

IV. Współpraca i środowisko zawodowe

1. Terapeuta dba o przejrzystość, uczciwość i kulturę relacji ze współpracownikami w miejscu swoich działań zawodowych.
2. Terapeuta szanuje autonomię i kompetencje osób i instytucji zaangażowanych w pomoc jego pacjentowi. Współpracując z nimi kieruje się przede wszystkim dobrem pacjenta oraz przepisami prawa i zasadami etyki zawodowej.
3. Terapeuta nie oferuje swoich usług pacjentowi pozostającemu w relacji terapeutycznej z innym terapeutą.
4. Terapeuta powstrzymuje się od uwag, ocen i komentarzy dotyczących terapii prowadzonej przez innych terapeutów. Wszelkie uwagi dotyczące pracy terapeutów kieruje bezpośrednio do nich.
5. Terapeuta reaguje na zachowania terapeutów naruszające normy prawne, zawodowe i etyczne, komunikując to w bezpośrednim kontakcie, a w razie nieskuteczności tych działań, przekazując sprawę do właściwych instytucji.
6. Terapeuta unika wchodzenia w konflikt interesów z superwizorami, współpracownikami, stażystami, badaczami czy wolontariuszami.
7. Terapeuta jest świadom tego, że jego postawa, zachowanie i postępowanie w życiu prywatnym należą do sfery jego osobistych wyborów. Nie dotyczy to jednak sytuacji, w których mogą one mieć wpływ na jego wiarygodność zawodową i jakość wykonywanej przez niego pracy.
8. Terapeuta dba o wizerunek swojego zawodu. W trosce o dobro pacjenta oraz status zawodu zaufania publicznego przeciwstawia się podejmowaniu działalności terapeutycznej lub szkoleniowej przez osoby nieposiadające odpowiednich kwalifikacji.

V. Zdalne prowadzenie psychoterapii

1. Terapeuta uznaje, że naturalnym środowiskiem jego pracy jest sytuacja bezpośredniego kontaktu z pacjentem.
2. Terapeuta stosuje zdalną formę psychoterapii w okolicznościach, które uniemożliwiają bezpośredni kontakt z pacjentem i gdy niepodjęcie lub przerwanie psychoterapii powodowałoby szkodliwe konsekwencje dla pacjenta.
3. Terapeuta przed złożeniem lub przyjęciem propozycji przystąpienia do zdalnej formy psychoterapii przeprowadza szczegółową analizę sytuacji pacjenta, wychodząc z założenia, że spotkania online nie są formą pracy rekomendowaną dla każdego pacjenta i w każdej sytuacji klinicznej.
4. Terapeuta przed rozpoczęciem zdalnej psychoterapii weryfikuje tożsamość pacjenta. Podobnie jak w przypadku tradycyjnej rejestracji może się to wiązać z potrzebą okazania przez pacjenta dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.
5. Terapeuta przystępując do zdalnej pracy terapeutycznej przedstawia pacjentowi jej warunki i uzyskuje na nie jego zgodę.
6. Terapeuta dba o zachowanie poufności zdalnego dialogu i bezpieczeństwa przekazywanych treści. Przerzywa zdalną sesję terapeutyczną, gdy nie spełnia ona warunków poufności i bezpieczeństwa.

7. Terapeuta zobowiązuje się do nieutrwalania w żaden sposób przebiegu zdalnej sesji lub jej elementów bez wcześniejszego obopólnego uzgodnienia, uzasadnionego potrzebami superwizji lub wymogami terapii. Terapeuta zobowiązuje też do tego pacjenta.
8. Terapeuta powinien, o ile warunki na to pozwalają, rozważyć możliwość kontynuowania terapii w formie bezpośrednich spotkań z pacjentem.

VI. Ustalenia końcowe

1. Kierowanie się zasadami Kodeksu Etyki Terapeuty Uzależnień stanowi powinność zawodową każdego terapeuty. Dba on w ten sposób i ochrania nie tylko swoich pacjentów, ale także samego siebie.
2. Pieczę nad stosowaniem i przestrzeganiem Kodeksu Etyki Terapeuty Uzależnień sprawuje Komisja do Spraw Etyki działająca przy Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.